

Một Cây Lan Mới Cho Thế Giới

Anh Nguyễn Phong thuộc Câu lạc bộ Hoa Lan Tràng An Hà Nội vừa gửi cho tôi hình ảnh và một vài chi tiết của một cây lan mới lạ.

Nguyenphong040302@yahoo.com

“Chào Bác !

Cháu mới kiếm được 1 cây lan, theo nhận định ban đầu của cháu thì nó thuộc dòng Tóc tiên - *Holcoglossum*. Cháu tìm hiểu thì không có thông tin về cây này nên muốn nhờ Bác liên hệ và tìm hiểu thêm về nó. Hy vọng là một cây mới cho Vietnam. Cháu mô tả sơ bộ thông tin:

- Cây dài trung bình từ 20 cm đến 30 cm, lá hình trụ tròn, phần cuống lá có rãnh không rõ rệt dài khoảng 20 cm.
- Hoa to khoảng 1 cm, màu xanh nhạt, lưỡi có 2 chấm màu tím, mọc thành chùm 15 - 20 bông.

Cây này được tìm thấy tại vùng Khánh hòa - Vietnam.

Cháu gửi kèm một số hình ảnh để Bác tham khảo.

Cháu sẽ chuẩn bị và gửi thêm thông tin chi tiết hơn.

Chào Bác !
Nguyễn Phong”

Mới nhìn qua tôi nghĩ đó là cây *Holcoglossum flavescens*, nhưng anh Phong cho biết thêm:

“Cây này nhiều khả năng cây này không phải cây *Holcoglossum flavescens* vì:

- Cháu đã trồng cây *Holc. flavescens* rồi, cây này nhỏ hơn cây cháu đề cập nhiều, kết cấu lưỡi khác, số lượng hoa trên một chùm ít hơn nhiều ...
- Cây cháu đề cập lớn hơn nhiều, cây trưởng thành dài đến 30cm, số lượng hoa trên một chùm rất nhiều, có chùm lên tới 30 bông và phân chia nhiều nhánh. Bông hoa đầu tiên nở khoảng ngày 10/2/2014 và hiện nay vẫn chưa tàn (25-2-2014).”

Nhìn kỹ lại thấy cây lan này thì đúng như anh Nguyễn Phong nói, đó là một cây lan lạ. Tra cứu các tài liệu và hình ảnh nói về các cây *Holcoglossum* hiện hữu trên thế giới, kể cả các loài cùng chi *Aeridinae*: *Papilionanthe* và *Paraphalaenopsis*, đều có thân đơn và lá hình ống nhưng không thấy có một cây nào tương tự như cây này.

Vội vàng báo cho Tiên sĩ Phan Kế Lộc biết để lấy mẫu vật và thu thập thêm hình ảnh, đồng thời gửi điện thư cho giáo sư Leonid Averyanov với hình ảnh và tư liệu. Khoảng 30 phút sau, Leonid Averyanov xác nhận đó là một giống lan chưa từng thấy.

Sau đó mấy ngày Giáo sư Phan Kế Lộc và anh Chu Xuân Cảnh lại gửi thêm cho tôi những hình ảnh dưới đây.

Phan Kế Lộc

Chu Xuân Cảnh

Anh Nguyễn Phong còn cho biết thêm là khúc cây có 3 cây bám vào như hình ở bên trên, đã được anh lấy về từ rừng khoảng 3 tháng trước và nở bông hoa đầu tiên vào ngày 10/2/2014 và anh Chu Xuân Cảnh đã chụp hình vào ngày 4-3-14. Như vậy là gần một tháng hoa vẫn chưa tàn. Cũng trong bức hình này, cây lan bên trái có tới 3 chùm hoa tất cả. Đó là những điểm đáng chú ý: Hoa đẹp, Nhiều chùm, Nhiều Hoa, Lâu tàn và nếu có thêm hương thơm thì thực là: “Hương sắc vẹn toàn”.

Cuối cùng theo tin mới nhất, tiến sĩ Leonid Averyanov vừa mới gửi cho, mới biết rằng: Vì cấu trúc của bông hoa, nên cây lan này được xếp vào loài *Aerides* (Giáng Hương) chứ không phải là *Holcoglossum*. (Xin xem Nguyễn Văn Bản công bố bằng Anh văn trong tờ *Turczaninowia* 2014, 17 (0): 00–00) sẽ phổ biến nay mai.)

Việc “Trông gà hoá cuốc này” một phần do vì sự hiểu biết còn non kém, phần vì bị mờ mắt về thân lá của cây lan nên không còn chú trọng đến bông hoa nữa cho nên quên hẳn lời của lời vàng ngọc của Gunnar Seidenfaden, khoa học gia tên tuổi: Vấn đề chính là cấu trúc của bông hoa sau đó mới đến hình dáng, màu sắc và thân lá.

Nhờ sự giới thiệu kịp thời với Tiến sĩ Leonid Averyanov (khi cây còn hoa) đã giúp cho loài *Aerides* trên thế giới thêm một giống mới, mang một chút âm hưởng Việt Nam: ***Aerides phongii* Aver., sp.nov.**

Xin chúc mừng anh Nguyễn Phong và Câu lạc bộ Tràng An, Hà Nội, một Câu lạc bộ có tới 2 người đã mang tên VN vào lịch sử hoa lan thế giới: Chu Xuân Cảnh với cây lan hài ***Paph. canhi*** và bây giờ là anh Nguyễn Phong với cây Giáng Hương: ***Aerides phongii***. Chúc mừng! Chúc mừng!

Xin mượn lại câu kết trong bài nói về Câu lạc bộ Tràng An vào 6-5-2010: “*Xin ghi nhớ tấm lòng ưu ái của các anh chị em trong CLB Tràng An và mong rằng các anh chị sẽ tìm ra nhiều cây lan mới lạ cũng như gìn giữ được những cây lan gia bảo của chúng ta.*”

Một lần nữa xin cảm ơn bác Phan Kế Lộc và các anh Phong, Cảnh đã chung sức làm rạng rỡ những cây lan Việt.

Với cây lan này, loài *Aerides* trên thế giới sẽ là 12 giống, Việt Nam có 8 giống và tổng số cây lan rừng Việt Nam từ A-Z sẽ là 1154 giống.

Mừng ngày kỷ niệm 10 năm thành lập Hội HLVN tại Hoa Kỳ.